

การควบคุมทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาซื้อดี้อยา พ.ศ. 2565-2566

ปี พ.ศ. 2565-2566 มีความคืบหน้าด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาซื้อดี้อยาที่สำคัญ ดังนี้

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570) มีการกล่าวถึงการดี้อยาด้านจุลชีพ ในฐานะที่เป็นปัจจัยให้เชื้อโรคมีวิวัฒนาการอย่างสม่าเสมอ แต่ก็ไม่ได้ให้รายละเอียดว่าจะจัดการปัญหาน้อย่างไร มีเพียงเป้าหมายสร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย ซึ่งให้ความสำคัญกับการเข้าถึงยาและวัคซีนจำเป็น ที่ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และมีราคาที่สามารถซื้อได้ อย่างไรก็ตามในนโยบายและแผนความมั่นคงที่ 13 พบเพียงตัวชี้วัดการผลิตยา ให้มีมูลค่าการสนับสนุนการผลิตยาและอุตสาหกรรมทางการแพทย์ภายในประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี และจัดทำข้อมูลห่วงโซ่อุปทานของการผลิตยาและอุตสาหกรรมทางการแพทย์ (resource mapping) ที่ใช้ในภาวะฉุกเฉินเป็นประจำทุก 2 ปี ความสำเร็จของการมีระบบรองรับการบริหารจัดการเฝ้าระวัง คัดกรอง และตรวจวินิจฉัย โรคติดต่ออุบัติใหม่และภัยสุขภาพ เมื่อเกิดภาวะฉุกเฉินระดับเขตสุขภาพ ร้อยละ 100 ภายในปี 2570 เขตสุขภาพมีระบบบริหารจัดการทรัพยากรทางการแพทย์ การสำรองยา และเวชภัณฑ์ที่จำเป็นให้สามารถใช้งานได้อย่างน้อย 2 เดือน

เพื่อให้สามารถเผชิญเหตุได้อย่างรวดเร็วร้อยละ 80 ภายในปี 2570 ความสำคัญของนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ส่งผลให้คณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐ ใช้เป็นกรอบหรือแนวทางหรือดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หรือปฏิบัติราชการอื่นใดให้สอดคล้องนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2559

ด้านมาตรฐานสินค้าเกษตร มีการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร คือ

(1) การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล โดยมี มกษ. 7401-2565 วางมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้ยาสัตว์ประเภทยาต้านจุลชีพให้เป็นไปตามกฎระเบียบของประเทศและหลักการว่าด้วยการใช้ยาต้านจุลชีพอย่างรับผิดชอบและระมัดระวัง (principles for responsible and prudent use of antimicrobial agents) ตามข้อกำหนดสุขภาพสัตว์น้ำของ OIE (OIE Aquatic Animal Health Code) โดยอยู่ภายใต้การแนะนำของผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสุขภาพสัตว์น้ำ (aquatic animal health professional)

(2) หลักปฏิบัติสำหรับการเฝ้าระวังและตรวจติดตามเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในปศุสัตว์ โดยมี มกษ. 9062-2565 แนวปฏิบัติสำหรับการเฝ้าระวังและตรวจติดตามเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพเฉพาะแบคทีเรียในปศุสัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหารตลอดห่วงโซ่การผลิต ครอบคลุมการเฝ้าระวังและตรวจติดตามการดื้อยาต้านจุลชีพในอาหารสัตว์ ผลผลิตและผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และตัวอย่างจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบระบบการเลี้ยงสัตว์ โดยมีสัตว์ที่เฝ้าระวังและตรวจติดตามเชื้อดื้อยาในปศุสัตว์ 5 ชนิด ได้แก่ สุกรขุน สัตว์ปีกเนื้อ สัตว์ปีกไข่ โคเนื้อ โคนม และมีจุดที่เก็บตัวอย่าง คือ ฟาร์ม โรงฆ่าสัตว์ จุดแปรรูปและการบรรจุสถานที่จำหน่าย ยกเว้น สัตว์ที่ไม่ได้มีการฆ่าจึงไม่มีการเฝ้าระวังและตรวจติดตามเชื้อดื้อยาในโรงฆ่าสัตว์ และจุดแปรรูปและการบรรจุ แต่ให้เก็บที่ ฟาร์ม ศูนย์รวบรวม คือ ศูนย์รวบรวมไข่กรณีเป็นสัตว์ปีกไข่ ศูนย์รวบรวมน้ำดิบกกรณีเป็นโคนม สถานที่จำหน่าย

(3) แนวทางการทดสอบความไวของแบคทีเรียต่อยาต้านจุลชีพสำหรับปศุสัตว์ โดยมี มกษ. 9065-2566 เพื่อใช้ในการเฝ้าระวังและติดตามเชื้อดื้อยาในปศุสัตว์

ส่วนกรณีที่เป็นมาตรฐานบังคับ คือ การกำหนดให้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกรเป็นมาตรฐานบังคับ โดยปฏิบัติตาม มกษ. 6403-2565

ด้านอาหาร แม้ไม่พบกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการเชื้อดื้อยาโดยตรง มีเพียงการกำหนดเอนไซม์ซึ่งได้จากจุลินทรีย์สำหรับใช้ในการผลิตอาหาร จะต้องตรวจไม่พบกิจกรรมการต้านจุลชีพ (antibiotic activity)

ด้านการสำรวจตัวอย่างภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน มียาปฏิชีวนะชนิดรับประทานเป็นหนึ่งในรายงานการสำรวจค่ายาที่ซื้อมารักษาตนเอง ตามประกาศสำนักงานสถิติแห่งชาติ เรื่องรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการ ในการสำรวจตัวอย่างภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2566

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรสำหรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกรเป็นมาตรฐานบังคับ พ.ศ. 2566. ราชกิจจานุเบกษา. 2566; 140(9 ก): 3
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : แนวทางการทดสอบความไวของแบคทีเรีย ต่อยาด้านจุลชีพสำหรับปศุสัตว์ ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551. ราชกิจจานุเบกษา. 2566; 140(พิเศษ 171ง): 6
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : หลักปฏิบัติสำหรับการเฝ้าระวังและตรวจติดตามเชื้อดื้อยาด้านจุลชีพในปศุสัตว์ ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551. ราชกิจจานุเบกษา. 2565; 139(พิเศษ 126 ง): 16
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี สำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551. ราชกิจจานุเบกษา. 2565; 139(พิเศษ 126ง): 11
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 443) พ.ศ. 2566 ออกตามความในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 เรื่อง เอนไซม์สำหรับใช้ในการผลิตอาหาร. ราชกิจจานุเบกษา. 2566; 140(พิเศษ 193ง): 21
- ประกาศสำนักงานสถิติแห่งชาติ เรื่อง รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการ ในการสำรวจตัวอย่างภาวะเศรษฐกิจและสังคม ของครัวเรือน พ.ศ. 2566. ราชกิจจานุเบกษา. 2566; 140(พิเศษ 32ง): 24
- พระบรมราชโองการประกาศ เรื่อง นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570). ราชกิจจานุเบกษา. 2566; 140(21 ก): 1

